

**Федорова Олена Анатоліївна**, кандидат медичних наук,  
асистент кафедри судової медицини та медичного права  
Національного медичного університету імені  
О. О. Богомольця

## **ВПЛИВ АЛКОГОЛЮ НА СТРУКТУРУ НАСИЛЬНИЦЬКОЇ СМЕРТІ ЯК АКТУАЛЬНЕ ПИТАННЯ СУДОВО- МЕДИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ**

І досі, одним з актуальних питань судово-медичної експертизи є експертиза випадків насильницької смерті на фоні попереднього вживання алкоголю. Тому, метою нашої планової кафедральної роботи стало вивчення показників насильницької смерті серед населення міста Києва на фоні алкогольного сп'яніння, протягом 2001–2015 рр., з метою подальшого їх зменшення.

Матеріалами дослідження стали архівні дані Міського бюро судово-медичної експертизи № 1 м. Києва та метод порівняльного аналізу.

Отримані результати:

Фрагментом власної роботи стало дослідження смертності населення столиці протягом 2006–2007 рр. Однак, вивчати структуру такого явища, неможливо лише в одному місті, не зважаючи при цьому на загальну смертність населення в країні. Тому, з метою об'єктивності, ці явища вивчали паралельно за допомогою порівняльного та аналітичного методів.

Отже, за наданими матеріалами, в 2006 р. в м. Києві кількість померлих за даними моргу № 1 становила 4208 і 1181 з них – насильницькою смертю (28 %).

В 2007 р. в м. Києві, за даними моргу № 1, померло 5109 чоловік, з них 3987 – ненасильницькою смертю, а 1122 – насильницькою смертю (21,97 %). Тобто, в 2007 р. в столиці померло значно більше, ніж у 2006 р., однак, кількість насильницької смерті скоротилась майже на 6 %.

Результати дослідження, з урахуванням даних по Україні в цілому [1, с. 13; 2, с. 320], відображено в таблиці.

*Таблиця*

### **Структура насильницької смерті в Україні та в м. Києві протягом 2006-2007 рр.**

| Структура<br>насильницької смерті             | Досліджуваний період |               |                |               |
|-----------------------------------------------|----------------------|---------------|----------------|---------------|
|                                               | 2006                 |               | 2007           |               |
|                                               | по м.<br>Києву       | по<br>Україні | по м.<br>Києву | по<br>Україні |
| Усього померлих<br>насильницькою смертю (тис) | 1,181                | 64,6          | 1,216          | 66            |
| Транспортні нещасні випадки                   | 0,53                 | 9,9           | 0,328          | 11,5          |
| Випадкове утоплення                           | 0,052                | 3,9           | 0,076          | 4,3           |
| Нещасні випадки                               | 0,091                | 5,0           | 0,169          | 4,2           |
| Отруєння                                      | 0,094                | 12,2          | 0,083          | 11,7          |
| Випадкове отруєння та дія<br>алкоголю         | <u>0,032</u>         | 8,7           | <u>0,014</u>   | 8,5           |

|                                       |           |      |         |      |
|---------------------------------------|-----------|------|---------|------|
| Навмисне самоушкодження (самогубство) | - (0,074) | 10,0 | - (167) | 10,0 |
| Вбивства чи нанесення ушкодження      | 0,12      | 4,2  | 0,087   | 4,2  |

Структура насильницької смерті серед населення України розподілялась протягом зазначених років майже однаково за основними показниками, наприклад, кількість вбивств чи навмисних самоушкоджень. Випадків механічної асфіксії в 2006 р. в м. Києві сталося 211, з них суїцидів внаслідок повішення – 126; в 2007 р. було відповідно – 261 і 137.

Нажаль, Держкомстат не враховує один з основних показників такого роду смерті, як самогубство, в той час як деякі з них є доволі стабільними. Рубрика «навмисне самоушкодження» не інформативна, оскільки не конкретизує наслідків цих ушкоджень: одужання чи смерть настала внаслідок такої травми.

Як убачається з отриманих даних, показники цих рубрик серед населення м. Києва значно відрізнялись між собою. Наприклад, кількість самоушкоджень у 2007 р. перевищувала показник 2006 р. в 2,25 разів, і цей факт не може не викликати занепокоєння. Кількість же вбивств у 2007 р. дещо знизилась в порівнянні з минулим роком.

Проаналізувавши показники насильницької категорії смерті, більш детальну увагу хочеться звернути на зовнішні причини смерті. Вплив алкоголю на структуру насильницької смерті здійснюється по всіх структурах насильницької смертності.

Транспортні нещасні випадки складають приблизно третину всіх випадків серед насильницької смерті й посідають перше місце серед неї та мають невелику тенденцію до зменшення. Вбивства й самогубства є причиною однієї шостої - одної п'ятої усіх смертей від зовнішніх впливів.

Більшість випадків травмувань внаслідок нещасних випадків, вбивств та самогубств вчиняється на фоні вживання етилового алкоголю. Суїциди внаслідок механічної асфіксії, зазвичай, здійснювались на фоні сильного алкогольного сп'яніння або тяжкого отруєння алкоголем, при концентраціях, найчастіше від 2,5 до 3,5 проміле в крові.

Половина вчинених злочинів відбуваються під дією алкоголю на організм людини. В різних вікових категоріях у випадку насильницької смерті відсоток настання смерті в результаті вживання алкоголю був доволі значний і коливався в межах від 20 до 50 %.

Серед отруєнь, в 2006 р. отруєння алкоголем становили третину всіх випадків смертельних інтоксикацій, в 2007 р. цей показник знизився до однієї шостої.

Наразі, показники насильницької смерті дещо відрізняються від вивчених показників 2006–2007 рр., однак, в цілому, ситуація в м. Києві та по країні не змінилась і досі докорінним чином. Нажаль, щодня, із ЗМІ ми дізнаємось про постійне травмування та смертність населення внаслідок зловживанням алкоголем [3].

Таким чином, в результаті проведеного аналізу основних складових насильницької смертності серед населення м. Києва протягом 2006–2007 рр., було встановлено, що споживання етилового алкоголю серед населення і досі є основним чинником, який досить чутливо впливає на структуру смертності населення. Особливо, дія цього чинника відчутна в таких причинах смерті, як: отруєння, травми від дії тупих та гострих предметів тощо. Також, вживання алкоголю впливає на виникнення обставин, за яких вчиняються вбивства та самогубства.

Тому, з метою попередження негативного впливу алкоголю на життя та здоров'я населення, пропонуємо:

- на державному рівні розробляти заходи з оздоровлення населення від алкогольної залежності: впроваджувати підвищення соціальних стандартів життя в цілому, заборонити широкомасштабну рекламу алкогольних напоїв і обмежити її в денний час;

- долучати доросле населення до культурного і не надмірного споживання алкоголю;

- широко масштабно пропагувати здоровий образ життя.

#### ***Список використаних джерел***

1. Березинець О. Г. Порівняльний аналіз насильницької та ненасильницької категорії смерті серед населення України за 2005–2014 роки. – С. 14.

2. Статистичний щорічник України за 2013 рік. – Київ, 2014. – С. 320.

3. [Демографічна статистика України з 1990 року](#). Архів публікацій [Електронний ресурс] : [сайт]. – Режим доступу: [rada.gov.ua/archive/2017/25/07](http://rada.gov.ua/archive/2017/25/07). – Назва з екрана.